

Styrket indsats for lighed i vaccinationstilslutning

Vaccination mod COVID-19 er vigtigt for at mindske smittespredning af ny coronavirus i samfundet. Jo flere der bliver vaccineret, jo bedre kontrol får vi med epidemien.

Sundhedsstyrelsen har sammen med regionerne ansvaret for, at alle borgere inden for målgruppen får tilbud om vaccination. Det er Sundhedsstyrelsens ønske, at så mange borgere som muligt tager imod vaccinationen for at sikre epidemikontrol.

For at få høj tilslutning til vaccination spiller den enkelte kommune en vigtig rolle – også når det gælder vaccination af andre borgere end de borgere kommunen har direkte kontakt med. Sundhedsstyrelsen opfordrer til, at kommunen fortsætter sit store arbejde med at understøtte høj lokal vaccinationstilslutning for at få epidemikontrol.

Der er ulighed i tilslutning til vaccination og den ulighed kan kommunen bidrage med at mindske. Kommunen har lokalkendskabet til, hvor der er ulighed i sundhed og hvilke barrierer, der kan forhindre nogle borgere i at blive vaccineret. Kommunen kan derudover bidrage til at nedbryde nogle barrierer for forskellige grupper af borgere.

Barrierer for ikke at blive vaccineret kan være:

- At nogle borgere har svært ved at finde, forstå og handle på den information, der kommer ud om vaccination mod COVID-19. Det kan være forståelsesmæssige, sproglige, læsemæssige og digitale vanskeligheder ved at modtage og læse brev i e-boks og få bestilt tid.
- At nogle borgere har fysisk og kognitiv nedsat funktionsniveau i forhold til at komme frem til vaccinationsstedet, ligesom nogle borgere kan opleve det som uoverskueligt at få passet en vaccination ind i hverdagen.
- At nogle borgere er usikre på, om vaccinerne er sikre, og der florerer myter om vaccinerne. Nogle borgere kan også have mistillid til myndighederne.
- At nogle borgere ikke oplever at være i målgruppen for at blive syg af COVID-19 og derfor ikke finder vaccination af dem selv relevant.

Gode erfaringer for en lokal indsats

I denne pjece har vi samlet anbefalinger i arbejdet med at nedbryde barrierer for vaccination.

Anbefalingerne er:

- Tydelighed i ansvar og organisering af kommunens vaccinationsindsats
- Anvendelse af kommunens kommunikationskanaler
- Inddragelse af den almene boligsektor
- Anvendelse af netværksbaseret kommunikation
- Hjælp til at bestille tid og ledsagelse
- Let adgang til vaccinationstilbud

Tydelighed i ansvar og organisering af kommunens vaccinationsindsats

Det er vigtigt at bruge lokalkendskabet til at skabe lighed i vaccinationsdækning. Kommunen vil i forvejen have kendskab til, hvor der lokalt kan være ulighed i sundhed, fx via sundhedsplejen eller den boligsociale indsats. Kommunen har desuden et samarbejde med almene boligorganisationer, med praktiserende læger via Kommunalt Lægeligt Udvalg og samarbejde med et netværk af mulige organisationer, der kan understøtte udbredelse af kommunikation om vaccination. Det er vigtigt at benytte alle kommunens kommunikationskanaler og samarbejdspartnere til at komme ud til de borgere, der har svært ved at modtage, læse, forstå og handle på invitation til vaccination.

Tydelig organisering og ansvarsdeling kan understøtte den lokale vaccinationsindsats.

Vigtigt i understøttelse af vaccinationsindsatsen er:

- Koordinering i kommunen og kontakt til nationale myndigheder herunder at sørge for at få nyt informationsmateriale bliver videregivet.
- Samarbejde og koordinering med den regionale vaccinationsindsats.
- Inddragelse af praktiserende læger – med særligt fokus på at nå ud til sårbare borgere, fx via Kommunalt Lægeligt Udvalg.
- Samarbejde med almene boligorganisationer, civilsamfundsorganisationer og ressourcepersoner for at sikre inddragelse af dem, der er tæt på de borgere, der er i risiko for ikke at få handlet på invitation til vaccination.

Ansaret ligger som regel i flere forvaltningsområder, så organiseringen for hvem der kan og skal bidrage ind i denne indsats bør være tydelig, fx via kommunens kriseledelse.

Anvende kommunens kommunikationskanaler

Kommunen har flere muligheder for direkte kontakt til borgere og dermed også mulighed for at understøtte kommunikationen omkring vaccination.

For at sikre lighed i vaccinationstilslutning kan kommunen fortsætte den tætte opfølgning med borgere, der er inviteret til vaccination, men endnu ikke har bestilt tid. Hvis kommunen ønsker det, er det muligt at få lister med borgere, der endnu ikke har reageret på indkaldelse til vaccination, så kommunen kan kontakte dem direkte. Kommunerne kan bygge videre på de erfaringer der er fra det samarbejde omkring kommunal kontakt til borgere over 75 år.

Det anbefales, at der særligt følges op på borgere i de områder af kommunen, hvor der er social ulighed i sundhed fx udsatte boligområder. Når der åbnes for nye målgrupper til vaccination kan kommunens forskellige institutioner og medarbejdere gøre opmærksom på, at målgrupperne skal huske at tjekke e-boks, få bestilt tid og komme til vaccination. Dette kan blandt andet gøres via sundhedsplejen eller opslag i institutioner og skoler.

Det er vigtigt, at kommunen styrker kommunikationsindsatsen om vaccination og hvem der kan blive vaccineret og hvornår – specielt i de områder, hvor tilslutning til vaccination er lav. Der kan med fordel:

- etableres et samarbejde med lokalpressen om at give information om vaccinationsudrulning, vaccinationssteder og hvordan man booker en tid.
- sikres at information er tilgængelig på kommunens egen hjemmeside og på kommunens sociale medier.
- sørge for at dele information med foreninger og civilsamfundsorganisationer, så de kan dele videre til deres medlemmer og følgere.

Inddragelse af den almene boligsektor

Inddragelse af almene boligorganisationer har haft stor betydning for smitteforebyggelse og smitteopsporing. En god organisering og et tæt samarbejde mellem kommunen og boligorganisationer vil også have stor betydning for vaccinationsindsatsen.

Samarbejdet skal derfor fortsætte i udrulningen af vaccinationsindsatsen, hvor det er vigtigt, at kommunikation om vaccination kommer bredt ud til alle borgere i boligområderne. Nogle borgere vil have behov for hjælp til at finde, forstå og handle på invitation til vaccination – og her kan kommunen og boligorganisationerne indgå et samarbejde om at sikre, at information kommer ud til de borgere der har behov for den. Der er fx nogle kommuner, der i samarbejde med de boligsociale helhedsplaner eller i udvalgte udsatte boligområder afholder informationsmøder, hvor tosprogede læger er med for at fortælle om vaccinerne og svare på spørgsmål om de bekymringer borgerne kan have.

Boligorganisationerne har viden om målgrupper og lokale forhold, forestående aktiviteter, eventuelle myter om vaccination og spørgsmål der rejser sig blandt beboerne. Samtidig kan boligorganisationerne bruges som platform for formidling om vaccination. Der kan i nogle boligområder være behov for en ekstra indsats for beboere, der har det svært i forhold sprog, læse og digital tidsbestilling.

I nogle kommuner har boligorganisationerne været behjælpelige med opsætning af plakater og uddeling af flyers i relevante sprog til hver brevsprække. Samtidig har nogle boligorganisationer haft ressourcepersoner, der er kendt i området, og som efter at være blevet klædt på af kommunen har kunne være svarer på spørgsmål fra beboere, forklare hvordan der bookes tid mv.

Anvendelse af netværksbaseret kommunikation

Mange civilsamfundsorganisationer herunder lokale foreninger, Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors, Bydelmødre, Ældre Sagen samt religiøse trossamfund kan bidrage med en direkte, målrettet og troværdig kommunikation til udvalgte målgrupper, hvor organisationernes formidling både kan være mere direkte men også opfattes mere tillidsvækkende.

Kommunerne kan derfor videreformidle god faglig information til disse organisationer, som organisationerne kan formidle. Det kan være om bekymringer og usikkerheder i forbindelse med vaccination (se mere på sst.dk), det kan være praktiske informationer om hvor man kan blive vaccineret eller om man kan få hjælp til at booke en tid.

Derudover er der også lokale ressourcepersoner. En ressourceperson kan være en talsperson fra Bydelmødre eller Baba, en formand for en kulturforening, et byrådsmedlem som er knyttet til en forening eller en præst eller imam. Ressourcepersoner kan med andre ord komme i mange afskyninger, men har en lydhørhed blandt udvalgte grupper af borgere. Kommunen kan opfordre ressourcepersoner til at dele information hvor de kan, fx via små film med information om vaccination, som de kan dele i deres netværk fx via WhatsApp eller lignende. Kommunen vil til dette få tilsendt forskellige manuskripter fra SST som ressourcepersoner kan tage udgangspunkt i.

Nogle kommuner har haft et samarbejde med civilsamfundsorganisationer som fx Bydelmødre og Baba, som har været i lokalområdet og besvaret spørgsmål fra borgere om COVID-19 samt fulgt til teststedet, hvis en borger har været utryk eller haft vanskeligt ved at komme til teststedet. Andre organisationer, som fx Røde Kors' hjælpenetværk (se www.rodekors.dk/parat) tilbyder også sådanne løsninger. Dette samarbejde vil også være relevant i vaccinationsindsatsen.

Hjælp til at bestille tid og ledsagelse

Kommuner har på forskellig vis tilbudt hjælp til at bestille tid samt ledsagelse for udvalgte borgere med nedsat fysiske eller kognitiv funktionsniveau. Denne hjælp har enten været tilbudt via kommunen eller i samarbejde med civilsamfundsaktører eller tydelig henvisning til regionens støtte.

Det anbefales at fortsætte denne hjælp til personer, der har svært ved at få bestilt tid eller af forskellige årsager har brug for ledsagelse enten via kommunen eller i samarbejde med andre organisationer. Det kan være en fordel at lokale tilstedeværende personer, fx viceværter eller foreninger, ved, hvem der kan kontaktes i forhold til tidsbestilling og ledsagelse. Den lokale tilstedeværelse fra boligforeninger eller civilsamfundsorganisationer kan også hjælpe med at banke på dør eller være synlige på fælles arealer og gøre opmærksom på, at det er vigtigt at få bestilt tid til vaccination og møde op.

Sikre let adgang til vaccinationstilbud

Let adgang til vaccination spiller en stor rolle for nogle borgeres mulighed for at blive vaccineret. Der er samarbejde mellem regioner og kommuner om hjemmevaccination og midlertidige vaccinationssteder i områder, hvor der for borgere er fysisk eller mentalt langt til nærmeste vaccinationssted eller i områder hvor mange borgere ikke har reageret på invitationen.

I forbindelse med aftale om lokale midlertidige vaccinationssteder, er det afgørende, at dette hænger sammen med en lokal kommunikationsindsats, hvor det vil være relevant at inddrage den almene boligsektor, civilsamfundsorganisationer, praktiserende læger, kommunens personale, mm.

Kontakt i Sundhedsstyrelsen:

Sundhedsstyrelsen har oprettet et Kompetencecenter for Lighed i Sundhed for at understøtte lighed i vaccinationstilslutning. Kompetencecenteret følger data for vaccinationstilslutning på kommune og sogneniveau samt er i dialog med regioner og kommuner om gode erfaringer fra lokalt samarbejde om vaccinationsdækningen. Vi vil meget gerne have kontakt med alle der har gode erfaringer, men vi tilbyder også sparring til at højne vaccinationsdækningen i udvalgte områder. Det er vigtigt for at sikre epidemikontrol.

Kontakt Kompetencecenter for Lighed i Sundhed på e-mail FOBUSST@sst.dk eller på tlf. 72 22 74 00.

Relevante vaccinationsmaterialer

Spørgsmål og svar om islam og vaccination mod COVID-19

<https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2021/Pjece---Islam-og-vaccination>

Kort udgave af vaccinationspjece til borgere:

<https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2021/kort-pjece---Til-dig-der-skal-vaccineres-mod-COVID-19>

Borgerrejsen beskrevet grafisk:

<https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2021/Guide-til-vaccination-mod-COVID-19>

Plakat: bivirkninger ved vaccination:

<https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2021/Plakat---Bivirkninger-ved-vaccination>

Film – Værd at vide om vacciner:

<https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Vaerd-at-videre-om-vacciner>

Film – Kan du stole på det, du læser? Film om misinformation:

<https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Kan-du-stole-paa-det-du-laeser-Film-om-misinformation>

Film med budskaber om vaccination mod COVID-19 på arabisk, somali, tyrkisk og urdu.

<https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2021/Film---vaccination-mod-COVID19---andre-sprog-end-dansk>

Materiale om bestilling af vaccination på flere sprog – udarbejdet af Københavns Kommune men til fri afbenyttelse:

<https://coronamateriale.kk.dk/artikel/vaccination-flere-sprog>

Informationsmaterialer om Dansk Flygtningehjælps Corona-hotline på 12 sprog, herunder plakater og flyers:

<https://coronadenmark.dk/>

Myter om COVID-19 vaccination:

<https://coronamateriale.kk.dk/artikel/myter-om-covid-19-vaccinen-flere-sprog-uden-logo>